

Stowarzyszenie Geomorfologów Polskich
Komisja Geomorfologii Strukturalnej

Geomorfologia strukturalna w ujęciu tradycyjnym zmierzała do identyfikacji form rzeźby denudacyjnej, których kształt i wygląd odzwierciedlał cechy budowy geologicznej i właściwości skał podłoża. Za „klasyczne” formy strukturalne uchodziły między innymi progi strukturalne – kuesty, płaskowyże w obszarach o budowie płytowej i wzgórza twarżelcowe, a analiza rzeźby prowadzona była w ujęciu statycznym. Często eksponowany był rzekomy antagonizm statycznego podejścia „strukturalnego” i traktowanego za bardziej nowoczesne podejścia „klimatycznego”, wskazującego na proces rzeźbotwórczy, a zatem na dynamikę powierzchni ziemi. Z czasem zakres geomorfologii strukturalnej zaczął się rozszerzać, a wpływów budowy geologicznej zaczęto poszukiwać także w przebiegu procesów rzeźbotwórczych – grawitacyjnych, glacialnych, eolicznych i innych. W 1966 roku Eiju Yatsu opublikował pod wieloma względami fundamentalną książkę „Rock Control In Geomorphology”, której głównym przesłaniem jest zachęcenie geomorfologów do zadania sobie pytań, jak i dlaczego budowa geologiczna wpływa na przebieg procesów kształtujących powierzchnię ziemi. Czy współwystępowanie zawsze kryje w sobie związek przyczynowo-skutkowy? Jak to stwierdzić? Pytania stawiane przez profesora Yatsu ponad 40 lat temu są nadal aktualne, a natura związków między skalnym podłożem, procesem rzeźbotwórczym i formą rzeźby – pomimo znaczących osiągnięć geomorfologii w tym okresie – wciąż pozostaje pod wieloma względami enigmatyczna.

W Polsce nurt strukturalny w geomorfologii, rozumiany właśnie jako identyfikacja wpływu cech podłoża na formę i proces, pozostawał przez wiele lat w cieniu geomorfologii dynamicznej i paleogeografii plejstocenu i holocenu. Swoisty renesans zainteresowania związkami aktywnej tektoniki z kształtowaniem rzeźby, który w ostatnich 10-15 latach zaowocował licznymi oryginalnymi pracami zarówno z obszarów górsko-wyżynnych jak i Polski niżowej, pozwala przypuszczać, że także przyszłość podejścia strukturalnego może być w Polsce obiecująca. Dlatego na VII Zjeździe Geomorfologów Polskich w Słupsku została powołana do życia nowa komisja merytoryczna SGP – Komisja Geomorfologii Strukturalnej. Jej główne zadania są następujące:

- Usystematyzowanie istniejącej wiedzy o występowaniu form rzeźby strukturalnej w Polsce
- Stworzenie płaszczyzny integracji pomiędzy naukami geologicznymi i geomorfologią
- Stworzenie inspiracji do dalszych badań relacji pomiędzy podłożem a powierzchnią ziemi
- Wypracowanie i doskonalenie metod badawczych wykorzystywanych w badaniach wyżej wymienionych relacji
- Wypracowanie płaszczyzny możliwych zastosowań geomorfologii strukturalnej w praktyce

Cele te zamierzamy realizować poprzez dyskusję naukową, spotkania o charakterze warsztatowym, seminaria terenowe i tematyczne sesje naukowe.

Znakomitą okazją do rozpoczęcia działalności Komisji jest zbliżająca się Konferencja Geomorfologów Polskich w Kielcach, organizowana w dniach 28-30 września 2009 r.

Hasłem nadrzędnym konferencji są „Metody Badań w Geomorfologii”. W jej ramach planujemy organizację sesji tematycznej poświęconej metodom badań relacji struktura – rzeźba, która w zamierzeniach będzie mieć charakter głównie posterowy, z czasem na swobodną dyskusję. Dlatego zachęcamy wszystkich zainteresowanych powyższą problematyką o nadsyłanie zgłoszeń na konferencję (Komunikat 1 i formularz zgłoszeniowy dostępne poprzez stronę SGP www.sgp.org.pl) . Podkreślamy, że w zakresie zainteresowań Komisji są wszelkie przejawy wpływu podłoża na proces i formę. Równoległe przekazanie informacji zgłoszeniowej do osób niżej podpisanych pozwoli na sprawne ułożenie programu sesji tematycznej. Sesja będzie także okazją do zaplanowania dalszych prac Komisji, na kolejne lata działalności.

Licząc na szeroki odzew łączymy serdeczne pozdrowienia

Radosław Dobrowolski, UMCS (rdobro64@gmail.com)
Piotr Migoń, Uniwersytet Wrocławski (pmigon@yahoo.com)
Andrzej Tyc, Uniwersytet Śląski (atyc@us.edu.pl)

Lublin-Wrocław-Sosnowiec, 08.03.2009